

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern

Saksbehandler:

Ola Gillund

Prosjektrapport

Brevkontroll - rivingsprosjekter i Hedmark

Hamar, 26.10.2017

Bakgrunn

Hvert år oppstår det i Norge omlag 1,5 millioner tonn avfall fra nybygg, rehabilitering og rivingsarbeid. Det er nesten like mye som alt husholdningsavfallet i Norge til sammen. Det er alltid den som produserer bygg- og anleggsavfall, det vil si tiltakshaver og ansvarlig utførende, som er ansvarlig for at avfallet blir håndtert på en forsvarlig måte. En del av dette avfallet inneholder miljøgifter over grenseverdiene for farlig avfall og må håndteres, deklarerer og leveres iht. avfallsforskriftens bestemmelser i kap. 11. Fylkesmannen anser det som svært viktig av denne type avfall blir håndtert riktig. Vi besluttet derfor å iverksette en undersøkelse for å skaffe kunnskap og omfanget av rivingssaker og praksis vedrørende håndtering av bygge- og rivingsavfall.

Gjeldende regler

Handtering av avfall fra riving, rehabilitering av bygninger reguleres i byggteknisk forskrift (TEK-17). Dersom bygget er over 100 m² BRA, skal det iht. § 9-6 utarbeides en avfallsplan og skal farlig avfall kartlegges (§9-7). Det skal utarbeides en miljøsaneringsbeskrivelse før riving av bygning eller del av bygning blir iverksatt. Forskriften setter også krav til avfallssortering og det skal utarbeides en sluttrapport som viser faktisk disponering av avfallet. Den som planlegger/iverksetter rivingstiltak plikter å følge disse reglene. Kommunen er myndighet etter denne forskriften.

I de fleste rivingsprosjekter oppstår det også farlig avfall. Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) setter krav om at farlig avfall skal deklarerer og leveres til godkjent mottak jf. §§ 11-8 og 11-12. Virksomheter som river bygg, hvor det oppstår farlig avfall, må følge bestemmelsene i forskriften. Fylkesmannen er delegert myndighet til å føre tilsyn med at bestemmelsene i avfallsforskriften blir overholdt.

Kartlegging

Det aktuelle regelverket har vært gjeldende i over 10 år og riving av bygg gir, som allerede nevnt, store mengder avfall. For å unngå unødvendig belastning av det ytre miljø, er det viktig at regelverket følges, herunder at nødvendig dokumentasjon utarbeides iht. TEK 17 § 9.6. Videre er det avgjørende at avfallet sorteres, og leveres til godkjent mottak eller disponeres på annen godkjent måte.

Før dette prosjektet ble gjennomført forelå det ingen oversikt over omfanget av rivingssaker i Hedmark. Dette ønsket Fylkesmannen å gjøre noe med, og ba derfor kommunene om å sende inn lister over rivingssaker for bygg med grunnflate over 100 m² for perioden 2013 – 2016, se brev av 27.9.2016 i vedlegg 1. Etter litt purring innkom svar fra alle kommuner. Til sammen ble det rapportert inn 533 saker. Antall saker er for høyt fordi flere kommuner har tatt med rivingssaker for bygg under 100 m² BRA. I Fylkesmannens brev ble det presisert at kartleggingen gjaldt bygg over 100 m³, men i lista over etterspurte opplysninger ble det ikke eksplisitt bedt om arealopplysninger. Liste med opplysninger om innrapporterte rivingssaker finnes i vedlegg 2.

Brevkontroll

I tillegg til å kartlegge omfanget av rivingssaker i Hedmark, ønsket vi å gå litt dypere i materien ved å granske noen prosjekter nærmere.

6 prosjekter ble valgt ut for oppfølging gjennom brevkontroll. Kontrollobjektene ble valgt ut fra geografi, type sak, størrelse på prosjektet og øvrig informasjon om saken. Det ble valgt ut et prosjekt i hver av kommunene Hamar, Stange, Kongsvinger, Elverum Grue og Tynset. De fire første har en befolkning på mellom 17500 og 30500, mens Grue og Tynset har omtrent 5000 innbyggere.

Formålet med undersøkelsen var å framskaffe best mulig informasjon om hvordan regelverket blir fulgt opp i enkeltsaker og hvordan rivingssaker blir håndtert og disponert, og om nødvendig dokumentasjon foreligger. I eget brev til tiltakshaver vedlegg 3 ble det bedt om at følgende dokumentasjon ble sendt inn:

- Avfallsplan
- Miljøsaneringsbeskrivelse
- Deklarasjonsskjema for levert farlig avfall
- Sluttrapport med oversikt over faktisk disponering av alt avfall

Etter en del purring har alle besvart henvendelsen.

To saker utgår. En fordi riving er utsatt og en er kansellert uten at riving er iverksatt.

Fra de fire andre prosjektene, hvor det er foretatt riving, har vi mottatt etterspurt dokumentasjon. I alle disse prosjektene er det utarbeidet miljøsaneringsbeskrivelse og kvaliteten på disse er gjennomgående bra. Når det gjelder øvrig dokumentasjon er kvaliteten varierende og det ble funnet ett eller flere avvik i alle prosjektene.

Viktige funn.

- I to av prosjektene mangler deklarasjonsskjema eller de er uleselige for en eller flere farlige avfallstyper.
- I alle prosjektene var en eller flere typer farlige avfall, som var oppgitt i miljøsaneringsbeskrivelsen, ikke tatt inn i avfallsplan
- Alle sluttrapportene mangler viktig informasjon om farlig avfall, og det ble påvist vesentlige feil i flere av sluttrapportene.
- Alle undersøkte virksomheter har utilfredsstillende rutiner mht. kvalitetssikring og oppbevaring av dokumentasjon knyttet til håndtering av rivingsavfall. Dette har trolig vært en viktig årsak til at det har vært tidkrevende å få inn nødvendige dokumentasjon
- Kvaliteten på avfallsplaner og sluttrapporter er gjennomgående for dårlig. Det er avdekket til dels stort sprik i avfallsmengde mellom avfallsplan og sluttrapport. For ordinært avfall dreier det seg om fra noen kilo til flere hundrede tonn. Sprikene går i begge retninger. For farlig avfall er forskjellene gjennomgående vesentlig mindre. Det er mest alvorlig der det er levert vesentlig mindre avfall enn oppgitt i avfallsplanen.
- Enkelte farlige avfallstyper som er oppgitt i miljøsaneringsbeskrivelsen er levert som blandet restavfall uten at dette er begrunnet i nye analyser.
- I et av prosjektene var noen typer farlig avfall forsvunnet før riving ble igangsatt. Det viser at sikring av lokaliteten har vært for dårlig.
- Det ble avdekket ett tilfelle med ulovlig lagring av farlig avfall.
- Restavfallsmengden har i enkelte prosjekter økt vesentlig i forhold til oppsett i avfallsplanen.

Fylkesmannens vurdering:

Funnene viser at det slurves med deklarasjonsskjema og at rutineene for utarbeiding og oppbevaring av dokumentasjon ikke er god nok. Det er alvorlig av farlig avfall er omdefinert til restavfall uten at det er begrunnet med nye analyser. I tillegg var noe farlig avfall forsvunnet før riving ble iverksatt og det ble avdekket ulovlig lagring av farlig avfall. At farlig avfall ikke blir handtert på forskriftsmessig måte er alvorlig.

Det er utarbeidet miljøsaneringsbeskrivelse i alle undersøkte prosjekter og de er stort sett av bra kvalitet. Vi avdekker imidlertid at ikke alt farlig avfall, som er beskrevet i miljøsaneringsbeskrivelsen finnes igjen i avfallsplan og sluttrapport. Vi har ikke kunnet verifisere om dette er strid med regelverket, men mener at det burde vært kommentert i sluttrapporten.

Det er også grunn til å merke seg at restavfallsmengden har økt vesentlig i ett av prosjektene og at sorteringsgraden har blitt betydelig redusert.

Alle tiltakshavere har fått eget brev fra Fylkesmannens med oppsummering av det enkelte prosjekt. De fleste feil som er avdekket er det ikke lenger mulig rette, så hovedbudskapet har vært å lære av begåtte feil og at alle involverte parter i det enkelte prosjekt blir informert om resultatet. Der det fortsatt er mulig å rette feil, er det satt krav om tilbakemelding. Det planlegges ikke ytterligere sanksjoner.

Videre arbeid

Kommunene har en viktig rolle i denne type sak som myndighet etter plan- og bygningsloven, herunder TEK/17. Det er derfor viktig at de blir informert og motivert til å følge opp slike saker i større grad enn det som skjer i dag. Vi mener at resultatene også gir grunnlag for å vurdere om det bør gjøres lignende undersøkelser i andre fylker. Vi antar at dette er et spørsmål som kan være interessant for Miljødirektoratet.

Dette konkrete prosjektet anses som avsluttet når dette oppsummeringsnotatet er sendt til kommunene og Miljødirektoratet til informasjon.

Vedlegg 1:

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern

Kommunene i Hedmark

	Vår dato	Vår referanse
	27.09.2016	2016/6492
Saksbehandler	Arkivnr.	Deres referanse
Gudrun Wilhelmine Bakkerud	423.1	

Oversikt med liste over rivingstillatelser 2013 – 2016

Vi ønsker å kartlegge tiltakshavers håndtering av farlig avfall i rivingsprosjekter i bygg på over 100m², da det kreves en avfallsplan ved rivning av bygg over denne grensen i følge byggt teknisk forskrift § 9.6.

Vi ber av den grunn om å få tilsendt en oversikt over alle rivingsprosjekt i perioden fra 2013 til og med 2016 i kommunene i Hedmark. Vi ber om at oversikten inneholder navn på tiltakshaver, navn på prosjekt og årstall for rivingstillatelse. Etter at vi får tilsendt oversikten fra dere vil vi ta kontakt med tiltakshaver.

Vi ber vennligst om å få tilsendt oversikt innen 1. november 2016.

Med hilsen

Jørn Georg Berg e.f.

miljøverndirektør

Gudrun Wilhelmine Bakkerud

Vedlegg 2:

Rivningstillatelser for bygg over 100 m³ i perioden 2013-2016

Knr	Kommune	Svardato	Oppgitt		
			Antall bygg	Areal	Tiltakshaver
402	Kongsvinger	29.09.2016	46	ja	46
403	Hamar	27.10.2016	36	nei	36
412	Ringsaker	29.11.2016	27	nei	0
415	Løten	28.11.2016	15	ja	0
417	Stange	31.10.2016	24	ja	18
418	Nord-Odal	06.10.2016	9	nei	0
419	Sør-Odal	10.01.2017	14	Ja	0
420	Eidskog	29.11.2016	11	ja	0
423	Grue	28.09.2016	14	ja	14
425	Åsnes	02.11.2016	79	nei	0
426	Våler	27.10.2016	9	nei	0
427	Elverum	25.01.2017	25	nei	25
428	Trysil	11.10.2016	10	nei	9
429	Åmot	05.10.2016	27	nei	0
430	Stor-Elvdal	01.12.2016	13	ja	?
432	Rendalen	12.12.2016	6	nei	?
434	Engerdal	08.11.2016	4	nei	0
436	Tolga	13.10.2016	1	ja	0
437	Tynset	16.12.2016	24	ja	0
438	Alvdal	16.12.2016	7	ja	0
439	Folldal	31.10.2016	0	nei	0
441	Os*	27.09.2016	132	nei	0

Sum

533

Merknad:

*)Antall saker i Os er trolig alt for høyt.

Vedlegg 3:

FYLKESMANNEN I HEDMARK

Miljøvern

Mottaker

Adresse

Postnr

	Vår dato	Vår referanse
	16.02.2017	2017/1273
Saksbehandler, innvalgstelefon	Arkivnr.	Deres referanse
Ola Gillund, 62 55 11 79	423.1	

Brevkontroll - rivning av bensinstasjon/servicehall i Tynset kommune

Forurensningsmyndigheten skal føre tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjon og med forurensninger fra de enkelte kilder, herunder tilsyn med håndteringen av avfall.

I de fleste rivningsprosjekter oppstår det farlig avfall. Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) setter krav om at farlig avfall skal deklarerer og leveres til godkjent mottak jf. §§ 11-8 og 11-12. Virksomheter som river bygg, hvor det oppstår farlig avfall, må følge forskriftens krav. Fylkesmannen er delegert myndighet til å føre tilsyn med at disse bestemmelsene blir overholdt.

Byggteknisk forskrift (TEK-10) § 9-6 krever at det utarbeides en avfallsplan og en miljøsaneringsbeskrivelse før bygning eller del av bygning med bygningsareal over 100 m² BRA blir iverksatt. Forskriften setter også krav til avfallssortering og at det utarbeides en sluttrapport som

viser faktisk disponering av avfallet. Den som planlegger/iverksetter rivningstiltak plikter å følge disse reglene. Kommunen er myndighet etter denne forskriften.

Fylkesmannen har på forespørsel til kommunene i Hedmark fått oversikt over rivingsprosjekter for perioden 2013 – 2016. Til sammen er det rapportert over 400 rivningssaker i denne perioden. Fylkesmannen vil nå foreta stikkprøver for å undersøke om reglene om farlig avfall følges i rivningssaker. Deres prosjekt, Rivning av bensinstasjon/servicehall i Tynset kommune, er blant de utplukkede. I første omgang gjennomfører vi en dokumentasjonskontroll. Vi ber i den forbindelse om at følgende dokumentasjon sendes inn til Fylkesmannen:

- Avfallsplan
- Miljøsaneringsbeskrivelse
- Deklarasjonsskjema for levert farlig avfall
- Sluttrapport med oversikt over faktisk disponering av alt avfall

Frist settes til 15. mars 2017. Dokumentene bes sendt på e-post: fmhepost@fylkesmannen.no

eller brev til: Fylkesmannen i Hedmark, Postboks 4034, 2306 Hamar.

Funn som vi gjør ved gjennomgang av innsendt materiale, vil avgjøre videre oppfølging av saken.

Kravet om innsending av dokumentasjon er hjemlet i forurensningsloven § 48 og 49. Vedtaket kan iht. forvaltningsloven påklages til Miljødirektoratet. En eventuell klage skal sendes Fylkesmannen i Hedmark

Med hilsen

Kristine Schneede e.f.

Ola Gillund

Ass. miljøverndirektør

Senioringeniør

Kopi til:

Tynset kommune

Rådhuset

2500

Tynset